

פרטי כל מס.ג/25

מישיבת ועדת הכנסת שהתקיימה ביום
שלישי, כ"ג בשבט תש"א (30.1.1951)
בשעה 8.30 בבקר

נ ו כ ח ו : י. שפרינצק - יו"ר הכנסת
נ. ניר - סגן יו"ר הכנסת

חברי הועדה:

- י. הררי - היו"ר
- פ. אילנית
- מ. ארגוב
- י. בר-יהודה
- ד. בר-רב-האי
- י. ברץ
- מ. בן-עמי
- א. ג'רג'וריה
- ת. טובי
- צ. יהודה
- מ. יערי
- ש. כץ
- י. כסה
- ע. מימון
- א. מזור
- מ. נורוק
- א. רוזיאל-נאור
- י. סרלין
- ה. קוק
- א. ציזלינג
- א. חבורי
- ז. גלוסקא (בזכות דעה מיעצת)

מוזמנים:

- מר שבחאי רוזן - היועץ המשפטי של משרד החוץ.
- מר קרן צבי - מטעם משרד המשפטים
- פרופ. שקי -
- מ. רוזטי - מזכיר הכנסת
- א. צידון - סגן מזכיר הכנסת

ח ס ר ו :

- א. י. גרינברג
- א. שפטלין
- נ. ילין-מור (בזכות דעה מיעצת)

ס ד ר - ה י ו ם :

1. חוק החסינות.
2. הדיון על הדו"ח של הועדה על המהומות במחנות.
3. ישיבות ועדת הכנסת.
4. זכות עדיפות לצנזורה הצבאית.
5. הצעות לסדר-היום.

סעיף 11:

נמשיך בדיון על סעיף 11.

הי"ר י. הררי:

ס. נורוק:

מנסיוני ידוע לי שחבר כנסת יכול לבקש בעצמו שיבטלו לו את חסינותו. אני פעם, לאחר המאורעות בחברון כנסתי אספות עם והמודעות שפורסמו בקשר לכך היו רק בשפה האידית ולא בשפה הלטונית, כפי שהחוק דרש. שר המשפטים פנה לממשלה והממשלה פנתה לפרלמנט בבקש לאפשר להם להעמיד אותי לדיון. ברוב מכריע דחו את הבקשה הזו, אם כי הייתי אז מראשי האופוזיציה. אני קמתי אז, ובקשתי שיבטלו את חסינותי. הם נענו לבקשתי, הונאתי לדיון ונקנסתי בסכום של שלושה דולר.

הי"ר י. הררי:

דבר זה מעמיד במצב קשה את החברים שאינם רוצים לותר על חסינותם.

ס. יערי:

ברצוני לשאול את הרב נורוק שאלה: לעצם הענין, מה דעתך? מי יכול לתבוע ביטול החסינות?

ס. נורוק:

לדעתי יש לנהוג כפי שנוהגים בארצות שונות - רק שר המשפטים והתביעה הכללית יכולים לדרוש זאת.

ד. בר-רב-האי:

נקודת הכובד בשבילי היא ועדת הכנסת אשר בחב של שני שלישי יכולה לבטל את החסינות. כל זמן שהאינסטנציה המבטלת היא ועדת הכנסת, חששותיו של חבר הכנסת יערי, שהקואליציה תנהג בשרירות, הן מוגזמות. לא כל כך קל להשיג רוב של שני שלישי ולכן גם אי-אפשר לנהוג בשרירות בכל פעם שיש רצון לעשות זאת.

עלי להעיר שכל ענין החסינות נובע מתקופה שנמשכה בכמה ארצות זמן מה. במשך תקופה זאת לחם בית-הנבחרים עם הממשלה על הגדלת סמכויותיו והוא דאג את עצמו ככוח מתנגד לממשלה; הממשלה כאלו היתה משתלת לעצור את התהליך של הגדלת הסמכויות של בית-הנבחרים ובית-הנבחרים ניסה לפרוץ גדר ובצורה זאת נוצרה הקונספציה של "חסינות". למעשה, במדינות המודרניות, אין הדבר כך, ואינני מוכן לקבל את גישתם של כמה מחברי הכנסת הדורשים את הממשלה כצד עויין ומתנגד: סגד אחד - הכנסת שומרת על זכויותיה, ומצד שני - כוח עריץ, המשתמש בכל הזדמנות, בכל אפשרות ובכל אמצעי שיש בחוק, כדי לדכא את הכנסת ולזלזל בה. אם לא נדע להשתחרר מהגישה הפסיכולוגית הזאת - שום חוק חסינות לא יעזור לנו. יש גם לזכור שאנו חיים בתקופה חסודה מאד.

הרב נורוק אומר שרק התביעה הכללית יכולה לדרוש ביטול החסינות. לדעתי, בימינו אנו, מוגזם לומר דבר כזה. הרב נורוק הוסיף ואמר כי התביעה הכללית או שר המשפטים, אבל ישנם מקרים שאין כל קשר בין התביעה הכללית לבין שר המשפטים. בקשר לתביעה הכללית - לית מאן רפליג. אבל, אני טוען שגם הממשלה יכולה לבא ולדרוש את בטול חסינותו של חבר כנסת. לא תמיד מצוין המקרה פניה לבית-המשפט. (י. בר-יהודה: אתה רוצה לעשות את זה באופן אדמיניסטרטיבי). האדמיניסטרציה הזו תלויה בהחלטת ועדת הכנסת; חברי הממשלה צריכים לבא לוועדת הכנסת ולקבל החלטה של רוב של שני-שליש. אינני יודע מה יחסך לממשלה, אך אני אינני נוטה להיות משוכנע בקלות בדברים כאלה; אינני שייך לחברי הקואליציה האומרים "בוטל לכל מה שאומרים חברי הממשלה, והוכחתי זאת לא פעם, מעל במת הכנסת.

סעיף 3(ב):

=====

היו"ר י. הררי:

היות ומר רוזן, היועץ המשפטי של משרד החוץ בא בינתיים, נעבור לדיון על סעיף 3(ב), ענין הדרכונים לחברי הכנסת, שנגללו הזמנתי את מר רוזן.

בסעיף 3(ב) כתוב:

"חבר הכנסת היוצא את המדינה זכאי לקבל דרכון שירות".

י. בר-יהודה:

ברור שאין אנו צריכים לקבל דרכון דיפלומטי. אני גם איני חושב שעלינו לקבל דרכון שירות; דרכון שירות צריך להיות אחד מהסימנים של שליחות בשם המדינה. לו היינו מדברים לגופם של דברים, הייתי מערער על ההרגל לתת דרכון שירות לפקיד ממשלה, בשעה שהם נוסעים מטעמים פרטיים. אבל, אין זה שייך הנה. אני בעד זה שנקבל החלטה - ויש לזה תקדימים בכמה וכמה ארצות - שחברי הכנסת יקבלו דרכונים מיוחדים, דרכונים של חברי הכנסת. (ע. מיטון: ואם יפסיקו להיות חברי כנסת?) אזי, תפסק כל חסינותם וכל הזכויות הכלולות בה.

כיום המצב הוא בכלל בלתי-נורמלי, כי אפן מספורטים, בנסיעותי בחוץ-לארץ נתקלתי בתופעה, שעצם העובדה שחבר פרלמנט מופיע עם "לסה-פסה" מעוררת חשדות. אם לדבר על המצב כיום, כל זמן שאינה קיימת אזרחות, אין להמשיך בצורה כזו, ונדאי ונדאי שהדבר נכון לגבי זמנים כתקובם. אני בעד זה שמעמדם של חברי הכנסת יודגש בכמה וכמה דברים, לא בזכויות כלכליות, אלא בדברים המעמידים אותם במצב של נוחיות יתן לשם מלוי תפקידם כחברי הכנסת, וזהו אחד מן הדברים האלה.

ס. נורוס:

אני תומך בסעיף 3(ב) בנוסח שהוצע לנו. ברוב הפרלמנטים, חברי הפרלמנטים מקבלים דרכון שירות ולא ייתכן לדרוש מחברי הכנסת שיעמדו בדרגה אחת עם כל יתר הנערים. דרכון שירות, בכל זאת מעניק הקלות בשעת מעבר בגבולות.

י. ברז:

מכיון שחזרתי עתה מחוץ-לארץ אני בעל נסיון. לי לא היה "לסה-פסה", אלא דרכון שירות ועלי לציין שזהו דבר טוב מאד. עברתי בכמה וכמה ארצות והתרגשתי למראה היחס הטוב, היפה והאדיב שנתקלתי בו. מצודי לא נפגשתי ביחס כזה; לא בדקו בדברי ולא שאלו שאלות, הסתכלו רק בדרכון ונתנו לעבור. כידוע, קשה מאד להכנס לארגנטינה ולברזיל, ואין נוחים ויזות כניסה לארצות אלו. אני קבלתי את הויזות ברגעים מספר. נוכחתי רק לדעת שעצם קיום שמי דרכונים מבלבל אותם. פעם סמנו את הויזה שלי באות "ד", כסימן לשרות דיפלומטי ואני העיריות להם שאין זה דרכון דיפלומטי, אלא דרכון שירות.

אינני יודע כיצד אפשר להוציא תעודה שלישית לחברי הכנסת, כי אז יתבלבלו לגמרי. לדעתי יש להשאיר את הסעיף הזה כפי שהוא;

ד. בר-רב-האי:

אני שמח על הנסיון הטוב שהיה לך חבר הכנסת ברז, אך אני חולק על כל הגישה הזאת. אני חושב שכל ענין החסינות לחברי הכנסת ניתן להם כדי להקל עליהם במלוי תפקידם.

אם חבר כנסת נשלח מטעם המדינה, או יוצא את הארץ כחבר משלחת מסוימת - הריהו מקבל דרכון שרות, אך בשום פנים ואופן איני גורס את שיטת מתן דרכוני השרות לחברי הכנסת העוזבים את הארץ מטבות פרטיות. בדרכון הרגיל של חבר הכנסת כתוב שהוא חבר כנסת ודבר זה מקנה לו את דרך-הארץ, אם הוא מקנה לו איזו שהן זכויות בכלל.

הצעתו של חבר הכנסת בר-יהודה לקבוע דרכון מיוחד לחברי הכנסת באה לאחר שהוסבר לנו על-ידי משרד החוץ, שיש בדעתם לבטל את דרכון השרות. רוב חברי ועדת המשנה עמד על כך שינתן דרכון שרות לחבר כנסת היוצא את הארץ.

א. רזיאל-נאור:

אני תומכת בהשארת הסעיף הזה כלשונו, משום שחבר כנסת, אפילו אם הוא יוצא לחוץ לארץ באופן מקרי או באופן פרטי, הוא בכל זאת מוסיף לייצג את המוסד שאליו הוא נבחר. בהתנהגותו ומעשיו הוא לפעמים יכול, גם לא במישרין, למלא איזו שליחות מסוימת, בעצם הופעתו ובעצם התנהגותו.

על-כן חשוב שישאר הסעיף הזה, שמקנה לו, לא עודף של זכויות, כמו שנאמר כאן, אלא את מעמדו המתאים לו כלפי חוץ. אם יש למישהו חשבונות עם חבר כנסת פלוני או אלמוני, אם יש לכנסת דעה על השקפותיו והשקפת עולמו - הרי זה ענין פנימי שלנו, בתוך גבולות המדינה; אין זה ענין של העולם החיצוני. בשעה שנציגי הכנסת מופיעים כנציגי הכנסת של מדינת ישראל, הם זכאים להופיע באור הנכון והמתאים.

ז. גלוסקא:

לדעתי עלינו לנהוג בנידון זה כיתר הפרלמנטים. אם נוהגים שם לתת דרכון שרות - גם עלינו לעשות כן.

לעשות כן.

ש. רוזן:
היועץ המשפטי של משרד החוץ

אדוני היו"ר, באתי מוכן לדבר על הענקת דרכונים דיפלומטיים ודרכוני שרות לחברי הכנסת, ואף על פי שלפי ההצעה המונחת לפנינו לא דובר על הענקת דרכון דיפלומטי, אבקש רשות לומר מלה אחת על הענין הזה.

ההבחנה בין שני מיני הדרכונים היא לפי הנוהג הבינלאומי. עלינו תמיד לזכור שאנחנו דנים על ענין שהוא יותר בינלאומי מאשר פנימי. ההבחנה היסודית בין דרכונים מבדילה בין דרכונים דיפלומטיים ובין דרכונים רגילים, ודרכון השרות הוא דבר חדש באופן יחסי, שבא למלא חלק ריק מסוים, שהורגש בו בעיקר בין שתי מלחמות העולם. דרכון דיפלומטי פרושו, שנושאיו נוסע בשליחות דיפלומטית - שני אלמנטים יסודיים: האחד - שהוא נשלח על-ידי המדינה ולא על-ידי גוף אחר, והשני - שהוא נשלח אל מישהו עם סמכות מישהו. לכן, פספורט דיפלומטי ניתן לציר או לשגריר בעצמו וגם לתקן הדיפלומטי של השגרירות או של הצירות, ואינו ניתן בדרך כלל, לתקן הטכני של המוסד. כמו כן ניתן דרכון דיפלומטי לאנשים אחרים הנשלחים אל מדינה מסוימת כדי למלא תפקיד מדינתי מסוים; זה כולל, למשל, שרי חוץ ושרים אחרים הנשלחים אל מדינה אחרת לשם בצוע תפקיד מסוים, וגם אלה הנוסעים לנקודת נמוסין בלבד. איני מדבר כרגע על מדינת ישראל, אלא באופן כללי, זכאים לקבל דרכון דיפלומטי אנשים כגון השרים, אף על פי שאינם נוסעים בשליחות דיפלומטית במובן הטכני של המונח - נשיאי המדינות וגם נשיאי המדינות לשעבר וגם פקידים של משרד החוץ, ז.א. פקידים בעלי דרגה כזאת שיכולה לחייב את מדינתם ונוסף לזה, היוצא מן הכלל הכולל, הזכאי לקבל דרכון דיפלומטי הוא הבלדר. הבלדר הוא פקיד מאד טכני והוא מקבל דרכון דיפלומטי לא משום שהוא נשלח בתפקיד דיפלומטי אל מדינה זרה, אלא בגלל הדואר שהוא נושא.

כשלעצמו הדרכון הדיפלומטי אינו מעניק כל חסינות וכל זכות יתר לעושהו. רק בגלל תפקידו של נושא הדרכון הדיפלומטי הוא זכאי לחסינות וזכויות יתר. לי לא היה המזל, כמו שהיה לחבר הכנסת ברץ ובכל פעם שנמסעתי על דרכון דיפלומטי, גם לצרפת וגם לאנגליה, נבדק המסען שלי, פרט למעטפות הסגורות שעליהם היתה תעודה מיוחדת שזה דואר דיפלומטי - וחוייבתי לשלם מכס, אם היה צורך לשלם מכס. אני רואה בכך סימן בכמה יכולה להיות מוגבלת החסינות שדרכון דיפלומטי מעניק. מצד שני - היחס האדיב, כמובן היה.

כפי שאמרתי, הסוג השני היסודי של הדרכונים, זהו הדרכון הרגיל. דרכון השרות בא לתת משהו לאיש שנוסע בתפקיד מדינתי, אבל תפקיד שאינו דיפלומטי, ולכן הוא ניתן לחברי "משלחות קניה" וכל מיני משלחות ותפקידים החורגים מן התפקיד הדיפלומטי הרגיל והמסורתי.

כאשר נודע לי שעלי להופיע בפניכם, נטלתי לעצמי רשות להתייעץ עם הנציגים של אנגליה, ארצות הברית וצרפת בישראל, על מנת לעסוד על הנוהג שלהם בעניינים כאלה.

אשר לאנגלים - בכלל אין להם דרכונים דיפלומטיים או דרכוני שרות, הם בכלל אינם משתמשים בהם. יש להם דרכון רגיל ודרכון של הבלדר שלהם, ותו לא. כל ציר או פקיד או שר החוץ או כל איש אחר שלהם נוסע כאשר דרכון רגיל בידו.

אשר לאמריקאיים - יש להם שלושה סוגים של

דרכונים:

דרכון דיפלומטי, דרכון מיוחד שהוא המקביל לדרכון השרות של ארופה, ודרכון רגיל. הם נוהגים לתת דרכון מיוחד - דרכון שרות - לחברי הקונגרס. אם חבר הקונגרס נוסע בתפקיד דיפלומטי, הוא מקבל דרכון דיפלומטי. מן הצירות האמריקאית קבלתי את ההוראות האלו בכתב, ותוכלו לראותם.

אשר לצרפתים^{לחת} הם אינם נוהגים - במדה שיכולתי לברר - דרכון שרות או דרכון פלאמנטרי לחברי הפרלמנט; מובן, אם חברי הפרלמנט נוסעים בתפקיד דיפלומטי או רשמי, הם מקבלים דרכון דיפלומטי.

זאת ועוד: אנחנו דברנו כל הזמן ואתם דברתם כל הזמן על הדרכון. אבל, רבותי, מה שחשוב זה לא הדרכון, אלא הויזה והויזה אינה ניתנת על-ידי מדינת ישראל, אלא על-ידי המדינה הזרה. מדינה זרה תתן ויזה דיפלומטית והויזה מעניקה את החסינות רק לאנשים הנוסעים בתפקיד או בשליחות דיפלומטית והיא תתן אשרת שרות רק לאנשים הנשנים על סוג האנשים הנוסעים בשליחות רשמית או רשמית למחצה; היא לא תתן ויזות כאלה לפל איש.

התייעצתי עם חברי במשרד החוץ כבר לפני כן, וכעת שנית, לקראת הישיבה הזאת, ואם אינני טועה מר רדאי פעם כתב מכתב בקשר לנציון, בו הוא אומר, שבהתחשב עם כל המסיבות שלנו לא רצוי לכתוב בחוק, שחבר כנסת זכאי לקבל דרכון שרות.

יש שתי סיבות עיקריות לכך: קודם כל לא מצוי וגמור אתנו אם דרכון השרות ישאר. יש אצלנו שסוברים שכדאי לנו לבטל את דרכון השרות, כאשר יוכנס הדרכון הרגיל. לדרכון השרות ישנה היסטוריה ואספר לכם אותה. דרכון השרות נוצר במיוחד לקראת הישיבות הראשונות שהתנהלו ברודוס להפוגה הראשונה ב-1948. אז, אם אתם זוכרים, ישב המתווך ברודוס, לאחר שהצליח להביא לידי הפסקת האש בארץ, הוא כינס את נציגי כל הצדדים ברודוס אל מנת לשוחח אתם ואנו שלחנו שנים-שלושה אנשים מכספר האנשים שהיו אז בתל-אביב, והיה צריך לתת להם משהו ביד. ודרכון השרות נולד אז. הדרכון הזה נוסח והושפס במשך 24 שעות. למעשה היו אלה דרכון שרות 1.000 ו-2.000 לדר' ליאו כהן ולראובן שילוח. השתמשנו בדרכון זה, אחד-כך לכל מיני שליחויות. אחת הסיבות העיקריות שבגללה לא בטלנו את זה, היתה העובדה שיש רק "לסה-פסה", ודבר זה גורם לקשיים.

הדרכון הדיפלומטי נוצר אחר-כך, כאשר התחלנו להקים את הסגל הדיפלומטי, ונוצר במיוחד לקראת המושב הפריזאי של העצרת בשנת 1948. (היה צורך אז לשלוח את שר החוץ. כך נוצר הדרכון הדיפלומטי. בתחילה היה רק הדרכון הרגיל. ייתכן מאד שמשרד החוץ ירצה לבטל את דרכון השרות, שלמעשה אין לו תפקיד מכיון שהוויזה היא המכרעת בעניינים אלה, והוויזה ניתנת בהתחשב עם התפקיד ולא בהתחשב עם הדרכון שנושאו נושא. אפשר לקבל ויזה דיפלומטית אפילו על דרכון רגיל.

הסיבה השניה שבגללה משרד החוץ אינו רוצה לכלול את זכותו של חבר הכנסת לקבל דרכון שרות בחוק, היא יותר מסובכת, ואבקש את סליחתכם אם אדבר גלויות:

יש אמנם בעולם שתי גישות לכל הבעיה של מתן דרכונים. ישנה גישה, בעיקר בדרום אמריקה, האומרת שהדרכון המיוחד ניתן לכל דיכפין, והוזכר לנו שבמדינה אחת בדרום אמריקה, סומן דרכון דיפלומטי בשעה שזה היה דרכון שרות. זהו סימן שאין מקפידים שם. התוצאה מכך היא, שאותן המדינות שאינן נוהגות ביד רחבה לתת דרכונם מיוחדים, מתייחסות בזלזול ואפילו בחשד כלפי הדרכונים של אותה המדינה, ובעיקר כלפי הדרכונים הדיפלומטיים ודרכוני השרות. (זהו, כמובן, הספור המפורסם של הילד שקרא "זאב").

אין אנו מעוניינים ליצור בעולם החיצוני דעה האוסרת שמדינת ישראל היא יותר מדי נדיבה במתן דרכונים מיוחדים, דרכוני שרות ודרכונים דיפלומטיים. (י. בר-יהודה: היא היתה עד עכשו). ייתכן.

שנית, אני חושב שאני רשאי לשאול שאלה אחת: העובדה שלפי התקנות של ארצות הברית, ניתן דרכון שרות לכל חבר קונגרס... (י. בר-יהודה: גם באיטליה). ייתכן, אינני שולל את העובדה שישנן ארצות הנוהגות כך, אך עובדה זו מעוררת שאלה: מהו האחוז של חברי הפרלמנט האמריקאי או האיטלקי הנמצאים בחוץ-לארץ או נוסעים לעתים קרובות, לעומת אחוז חברי הכנסת הנוסעים לחוץ-לארץ? ייתכן שאני טועה, אבל יש לי הרושם, שהמספרים אצלנו הרבה יותר גבוהים, ואם סברה זו נכונה, משרד החוץ רואה בזה סיבה כדי לא לכלול את זה בחוק.

רבותי, אינני רוצה לומר בזה, שמשרד החוץ מתייחס באי-אהדה לדרישתכם שתקבלו דרכון שרות. הכל צריך להיות תלוי בתפקיד שחבר כנסת ממלא בשעת הנשיעה; אם הוא נוסע מטעמים פרטיים - לא מגיע לו דרכון שרות, בהתאם לנוהג הבינלאומי, אם כי יש גם יוצאים מן הכלל. לדעתי לא מגיע דרכון שרות לחבר הכנסת במקרה כזה, כשם שלא מגיע דרכון דיפלומטי לפקיד דיפלומטי בשעה שהוא נוסע לענייני הפרטיים. במכתב שכתב מר דדאי בענין זה הוא אומר, שמשרד החוץ ידון בכל מקרה שחבר כנסת יצא לחוץ-לארץ, ויחליט על מתן דרכון השרות.

יוצא מזה, רבותי, שלדעתנו לא רצוי להכניס את זאת לתוך החוק ולהשאיר את הענין בידי משרד החוץ ונשיאות הכנסת. במכתבו של מר דדאי נאמר, נשעה שחבר כנסת נוסע "בשליחות רשמית"; מלים אלו הן די סתמיות, לא נאמר "שליחות דיפלומטית" ולא נאמר "שליחות מדינתית או רשמית". לדעתנו דבר זה ימנע תוצאות בלתי-רצויות בכלל, וגם בנחבע ליחס של מדינות שרות לדרכונים שלנו.

פ. אילניץ:

אני בעד זה שהסעיף הזה ישאר. אנו צריכים עוד לשקול אם אנו רוצים דוקא דרכון מיוחד או דרכון שרות. ברור, על-כל-פנים, שחבר כנסת אינו צריך לנסוע על דרכון רגיל. יתר-על-כן, אם לדבר על הנוהג שהיה קיים אצלנו עד עכשו - נטעו חברי הכנסת עם "לסה-פסה". (י. בר-יהודה: החברים שאינם חברים בקואליציה!)

לפני שנה וחצי החל ברור עם משרד החוץ והיתה הוראה של מר איתן למר רוזטי, והאחרון מסר לי שהוחלט לתת דרכוני שרות, מבלי ליצור תקדים, עד שיהיו הדרכונים הקבועים והטובים יהיה ברור. ואותו מר דדאי, המבקש להחליט, לפי ראות עיניו על מתן דרכונים לחברי הכנסת, על-ידי פקידה שלו, הודיע לי, שמר איתן ביטל את הוראתו הקודמת. לי לא יכול היה להודיע את זה, מכיון שאני לא דברתי אתו. הוא הודיע זאת למר רוזטי ומר רוזטי הודיע לי שהדבר סודר ועלי לפנות למשרד החוץ, לקבל דרכון שרות, מבלי ליצור תקדים.

פ. אילנית:

לכן, אינני משתוססת שהיום הוא מציע, שגם כאשר תצא משלחת בשליחות הפרלמנט - הוא, ידון ויחליט; כוננת החוק שלנו היא אחרת: שלא הוא ידון ולא הוא יחליט, אלא שיהיו דברים, שגם זכותם של חברי הכנסת, אלה או אחרים.

כמו-כן, ראיתי כיצד אנשים שאינם סמלאים תפקידים טפלוטטיים או מטחריים, מקבלים דרכוני שרות. אני סבורה שהדמוקרטיה האנגלית היא באמת נוגעת עד הלב, - הכרנו אותה פנים אל פנים כאן. אבל, איננו מוכרחים ללמוד ממנה כל דבר. העובדה היא, שיש ארצות בהן הדבר הזה נהוג ויש ארצות בהן הדבר הזה אינו נהוג, ולכן, בתור מדינה צעירה, יש אפשרות לבחור לעצמנו את הדרך המתאימה לנו. מדובר כאן על חבר כנסת הנמצא בחוץ-לארץ שלא בתפקיד רשמי, כי כאשר הוא נוסע בשליחות רשמית, דינו כדין כל אדם אחר הנוסע בשליחות רשמית. מדובר כאן על חבר כנסת הנוסע בשליחות צבורית או באופן פרטי. על המדינה לעשות את המינימום כדי להבטיח לו הקלות, כדי שלא יצטרך להטריח את עצמו יתר על המדה, וכדי להבטיח לו יחס קצת יותר הוגן. אין זה ענין של המדינות אליהן נוסע החבר - מדינה כזו יכולה בכלל לא לאפשר לאדם זה או אחר להכנס. על ענין זה איננו דנים, על כל פנים, ברור שחברי הכנסת, כנבחרים העם, רשאים לקבל דרכון שרות.

ע. סימון:

בא-כח משרד החוץ אמר לנו שהתיעץ עם באי-כח מטשלות שונות - ההתיעץ גם עם באי-כח ארצות

שהכל קיימת דמוקרטיה עממית?

לא שאלתי אותם מפאת חוסר זמן - אני מוכן לשאול.

ש. רוזן:

אינני יודע אם שאלת של חברת הכנסת היתה שאלה רצינית או רטורית, כי אנו איננו שייכים למדינות הדמוקרטיה העממית ואיננו חייבים ללמוד מהן. אני מחנך לנהוג כפי שנהגת ארצות הברית, כי היא יותר קרובה לי, אם כל בענין הדרכון. אני חושב, שחבר הכנסת תופיק טובי יסכים אתי, אני אומר זאת ליועץ המשפטי של משרד החוץ.

י. סרלין:

עוד לא הגענו להיות אזרחי מדינת ישראל, אבל אנחנו אזרחי העולם, אזרחי העם היהודי. אתה שאלת שאלה ואשאל אותך שאלה שניה: אינני יודע כמה אמריקאים ברים בחוץ-לארץ לעומת מספר היהודים הגרים בחוץ לארץ. אנו אמנם, כנסת של מדינת ישראל, אבל חברי הכנסת הם, הייתי אומר, של עם ישראל. יש לנו עניינים רבים מאוד ושליחויות רבות, שלפי חוק המדינה, הן בודאי אינן שליחויות רשמיות. נניח שיוצאים לחוץ-לארץ טטעם התנועה הציונית זו אינה שליחות רשמית מבחינת האות של החוק - אבל זוהי שליחות, גם אם חבר כנסת יוצא, לא בשליחות התנועה הציונית, אלא בשליחות התנועה שלו - זוהי שליחות ציבורית, לפיכך, יש אצלנו סטטוס מיוחד, ויהיה סטטוס מיוחד, אני בעד דרכון מיוחד. המלה "שרות" אינה קובעת בשבילי - אני מוכן גם לקרוא לזה דרכון מיוחד, ובפרט כל זמן שאין לנו דרכון רגיל, אני מוכן לחדש את הוויכוח, כשיהיה לנו דרכון רגיל. כל זמן שאין דרכון רגיל - לא ייתכן שחבר כנסת יצא את הארץ ב"לטה-פסה".

לפיכך, אני בעד מטעף דרכון מיוחד, ובפרט שלא שמענו שישנה התנגדות פדינציפיונית מצד משרד החוץ, שטבור רק שהדבר עלול להביא לידי זלזול כלפי הדרכונים שלנו בחוץ-לארץ. סוף כל סוף, אין יותר מ-120 חברי כנסת ואין זה נורא כל כך. אני מציע להשאיר את הסעיף הזה ולהכניס, אולי, במקום המלה - "שרות" - את המלה "מיוחד", אבל מוכרח להיות דרכון מיוחד בשביל חברי הכנסת.

היו"ר י. הררי:

ראשית, הצד המעשי: ויזה לצרפת, למשל, לא יכול היה אדם לקבל, עד אשר נשלחה הוויזה מצרפת, והדבר ארך זמן רב, לעומת זאת, בעל דרכון שרות קבל ויזה בטשן עשרה רגעים. ידוע לי מקרה שהיה לחבר הכנסת פרוד: הוא שלח את הדרכון שלו לציריך על מנת לקבל ויזה לצרפת ולאנגליה; הדרכון שלו נתעכב שם שבועיים וכשניסה לסלפן ולקבל תשובה - לאקבל. למסוף נסע לציריך ושם אחרו לו כי העובדה שחבר כנסת נוסע בדרכון, שאינו דרכון שרות או דרכון דפלוטטי, מעוררת חשד. הוא הסביר להם שאין אצלנו דרכונים אחרים והם אמרו לו. שכבר ראו חברי כנסת מישראל נושאים דרכונים טווחיים. אין זה מקרה נעים.

ה. הררי:

לעצם העניין - אין חולקים. אני צריך להגיד, ש-98% מאלה שבדוקים את הדרכונים בגבולות, אינם יודעים את ההבדל בין דרכון דיפלומטי ובין דרכון שרות, ואינם יודעים שבאמריקה הדרומית ישנה מדינה המקילה יתר על המדה. הם יודעים, שבשעה שהם נתקלים בדרכון כזה, עליהם להתייחס בכבוד לנושאו, ולעשות הקלות במדה שהם מוכנים לעשות זאת. נשאלת איפוא, השאלה: האם תפקידה של מדינת ישראל ותפקידנו להקשות על חברי הכנסת בכל מקום ובכל הזדמנות שיכולים לעשות זאת, ולהעמיד אותם בשלב הנמוך ביותר של עובדי המדינה, או, אם ישנם דרכוני שרות במדינה - ועוד לא ששענו שמבטלים אותם - ומישהו מקבל דרכון שרות - ואינני מדבר כעת על אלה שמקבלים - הוא תמיד בדרגה יותר נמוכה מחבר כנסת. אם מישהו מקבל במדינה דרכון שרות - לא ייתכן שחבר הכנסת לא יקבל אותו. במדה שכל אחד נאמן על המדינה, חבר כנסת שנבחר - כל עוד לא הורידו את חסינותו - זכאי, לא כל שכן לקבל דרכון אשר מקבל כל אדם אחר בתפקיד מסוים.

משרד החוץ אומרים לנו שהשליחות היא הקובעת אם חבר כנסת זכאי לקבל דרכון שרות או לא, ואספר לכם עובדה מנסיוני אני. אני הייתי במרוקו, ואני מודיע לכם שנשלחתי על-ידי עצמי, על מנת לדאוג כיצד חיים יהודי מרוקו וכיצד נרשמים 80 אלף יהודים לעליה ורציפי להסיק מסקנות, אם יש צורך במדינת ישראל בחוק שבות, אם יש צורך בעליה משם ועוד. אני עושה זאת על דעת עצמי ואני רשאי לעשות זאת ואיש לא יאמר לי שלא הבאתי תועלת על-ידי בדיקת העניין. בתור חבר כנסת, אני רשאי גם כן להגיע לידי מסקנות רעות - אבל אני רשאי להסיק מסקנות. בה בשעה ששהיתי במרוקו היה שם שליח רשמי שנשלח לבדוק את אותם עניני העליה. באותה מדה שהוא רשאי היה לקבל דרכון מיוחד - הייתי גם אני רשאי לזאת.

אנינני יכול לקבל את ההנחות של משרד החוץ, כי אין הן מבוטלות, שנית, כל עוד קיים דרכון שרות במדינה - חבר הכנסת רשאי לקבלו. אם יוחלט על ביטול הדרכון הזה - יש להשאיר אותו רק בשביל חברי הכנסת ולבטל אותו לגבי כל סוג אחר של אנשים, ואז - אין כל חשש שיתיחסו אלינו כאל אותה מדינה דרום-אמריקאית.

לא אדבר כרגע על העובדה הקיימת אצלנו, שהתנאים שלנו שונים מתנאי כל עם אחר. זכור לי עדיין כיצד לפני שנים, עוד לפני קום המדינה, הסכימה אנגליה לתת דרכונים דיפלומטיים לשליחים שלנו שנסעו בשליחות דיפלומטית לכינוסים. אא אם יש איזה חשבונות לגבי חבר מסוים - אפשר לבטל את חסינותו אבל לא ייתכן להשאיר את המצב כפי שהוא ולשלול מכל חברי הכנסת את זכותם לקבל דרכון מיוחד. בלי כל ספק, שאי-אפשר להשאיר זאת בידי משרד החוץ, שהוא יחליט למי לתת ולמי לא לתת דרכון שרות. הכנסת ריבונית וכל עוד החבר הוא חבר כנסת - הוא זכאי לדרכון שרות.

ס. נורוק:

אני מצטער מאוד שאינני יכול לסכים להצעתו של היועץ המשפטי של משרד החוץ. היועץ המשפטי אומר שדרכון השרות הוא דבר חדש - אני השתמשתי, לפני המלחמה השנייה, עשרות שנים בדרכון שרות ופעם אף נסעתי לג'ניבה על מנת למסור על יחסי הממשלה אל המיעוט, ואם כי הממשלה ידעה זאת - קבלתי דרכון שרות. (ש. רנזון: אמרת שאתחילו להשתמש בדרכון השרות בין שתי מלחמות העולם). בקונגרס הציוני נפרג בשנת 1933 נפגשתי עם צירים יהודים מחמש ארצות ולכלם היו דרכוני שרות. זאת היא עובדה הסטורית שאין להכחיש. בכל נסיעותי, לקונגרסים בין-פרלמנטריים קבלתי דרכוני שרות.

חבר הכנסת בר-רב-האי טוען שדרכון שרות אינו מגיע לחבר כנסת הנסע באופן פרטי - בה בשעה, כל פקיד אחר שנוסע מטעמים פרטיים מקבל דרכון שרות. ידוע לי מקרה שאחד השרים שלנו עומד לנסוע לחוץ-לארץ בענינים משפחתיים, ולא בשליחות המדינה - איזה דרכון הוא יקבל? שרכון רגיל? בשביל שאני זכר הפסדתי. אנחנו, חברי הפרלמנט הריבוני של מדינת ישראל ויש לנו הזכות לדרוש יחס של כבוד אלינו.

ועוד: כל אדם שיש לו דרכון שרות, מטיילא מקבל ויזה. אני גם נגד דרכון מיוחד, משום שהפקידים בגבולות אינם יודעים להבדיל בין הסטגים השונים. משום כך, אני עומד על כך שהסעיף 3 (ב) ישאר כפי שהוא.

אני אמרתי, שהשר ממילא מקבל דרכון דיפלומטי
זהו נוהג ונימוס בינלאומי.

ש. רוזן:

כל חבר פרלמנט זכאי לקבל אותו יחס של נימוס.
אין אנו אנשי-שוק.

ס. נורוק:

איש לא אמר זאת.

ש. חזן:

ברצוני רשאית כל, לקבוע את העובדה, כפי שהיא
ידועה לי מחוץ-לארץ, שממשלתנו נוהגת כאחת
מהממשלות בדרום-אמריקה באי-הכבוד הזה, בנתינת דרכונים דיפלומטיים לכתבניות
בציריות וקדומים להם, ונתינת דרכונים של שרות לכל מי שקצת פחות לא
חשוב ומקורב למלכות. זוהי העובדה המעציבה, כפי שניתגלתה בהרבה מאוד דברים
ושאפשר גם על-ידי אנשים העובדים בשרות הסדינה בחוץ-לארץ.

י. בר-הודה:

עלי לומר, שתשובת משרד החוץ, בעיקרה היא
כתובה לא על-ידי שר, אלא על-ידי המזכיר הכללי, היא, הייתי אומר, מחוצפת
מאוד. הוא כותב לנו: בנקשה, הוא מסכים שנבקש בכל פעם, והוא יחליט למי
כן ולמי לא לתת. לזה הוא עוד צריך להסכים!

עלי לומר דבר פשוט עד למאוד: אני הצעתי
דרכון "מיוחד", משום שידוע לי הלך הרוח אצל חלק מן החברים, שעצם העובדה
שחבר נבחר כחבר כנסת ואינו יושב איתו יחד, אלא באופוזיציה - עובדה זו
מראש חשודה על הדברים ואיננו יכולים להיות במדינה, וכמעט שהוכחו האשמות
מראש וצריך רק להבטיח מכל הצדדים שמאיזה שהוא צד או סדק הדבר האלום הזה
לא יתפרץ.

אני הצעתי דרכון מיוחד - דרכון דיפלומטי,
אין איש מאתנו דורש מאין כל צורך לנהל ויכוח בינינו בענין זה. אבל,
אותו "המיוחד" זהו דרכון השרות. ברצוני לומר לכם, שבאם לא תקבל הצעה
זו אני אכניס הצעת תיקון לחוק: שום חבר כנסת אינו רשאי לקבל דרכון שרות.
הוא גם אינו יכול לנסוע בשליחות ממשלתית, כי כחבר כנסת אין הוא יכול
להיות שליח הממשלה. להצעת התיקון הזו יש עוד זמן, אם כי אני אציע אותה,
מפני שאינני מוכן שאותו הדבר שנאמר לחבר הכנסת פורדר יאמר שנית, ואם
אין אומרים שאת - הרי הם חושבים כך, כי לא ייתכן שהעובדה שחלק מחברי
הכנסת נושא דרכון שרות וחלק לא - לא תעורר חשדות בגבולות.

אני מציע להשאיר את הסעיף הזה כפי שהוצע,
מפני שאני רוצה לסגור את הדרך לדמוקרטיה
של חבר הכנסת סרלין, אשר לפיה יושבים בקונגרס האמריקאי חבריו של חבר
הכנסת סרלין.

ת. טובי:

עובדה היא, שחבר כנסת, היושב בקואליציה
מקבל דרכון מיוחד-דרכון שרות, ואילו חבר האופוזיציה - אינו מקבל זאת.
אינני פתור לי מקרה, שחבר כנסת יסע רק מטעמים פרטיים (פרט למקרים של
נסיעה מטעמים פרטית מובהקת) כי הוא יסע בדרך כלל לשליחות הציבור שבחר
בו. הוא רשאי, ויש לו הזכות המלאה לתבוע מהמדינה חסינות בחוץ-לארץ,
הוא רשאי לתבוע את כל ההקלות המגיעות לו בחוץ-לארץ, בתור ממלא שליחות
של הציבור שלו, הוה אומר, שליחות המדינה. לא רק החברים שהנוסעים בשם
הממשלה מייצגים את המדינה, אלא גם החברים, שאינם בקואליציה, מייצגים
את המדינה בחוץ-לארץ.

אנו עוסקים בחומר דיפלומטי ובענינים אלה
טוב יותר לדבר לפי הכלל האומר: "השקר
הטוב ביותר היא האמת". מאוד לא טוב שמחלקים לכל מיני כתבניות ופקידים
דרכוני שרות, אבל אין זה שייך לויכוח העקלוצשאנו מנהלים. כפי שאני
מבין, דרכון השרות מיועד לאנשים המייצגים את המדינה כלפי חוץ. אנו
צריכים לברר את עצמנו אם כלם מייצגים את המדינה הזאת ואם כך, לפי הרגשתי,

א. תבורי:

א. תבירי:

לא היה צריך חבר הכנסת תבירי לקבל דרכון שרות, כי הוא לא נסע בשליחות המדינה ולא ייצג אותה.

אני הייתי מאד רוצה להיות ליברלי - יותר נעים להיות ליברלי קיצוני מאשר דמוקרטי בהסתייגות - אבל אני יודע שאסור להפוך את מדינתנו למדינה אנרכית, ובעיקר בשעה שהיא מגודרת בגדרות פרוצות. הייצוג כלפי חוץ אינו דבר פרוץ או אנרכי. החסינות שלנו כלפי פנים מוגנת על-ידי עשרים או שלושים סעיפים בחוק הזה, ואנחנו יושבים על כל תג ומרחיבים ומצמצמים. אני יודע את ההבדל ביני לבין כל אורח אחר, כלפי פנים. אבל ההבדל כלפי חוץ הוא אחר. (י. סרלין: זהו אותו ההבדל שבין תרומה למקצוע). (י. בר-יהודה: אותו הדבר אסרת בשעה שדנו על סעיף קודם, בקשר לחסינות כלפי פנים).

דרכון שרות זה, ייצוג כלפי חוץ. ברצוני לשאול אתם - ונעמיד את הדברים על אמיתותם: האם כל חברי הכנסת - לפי יחסי הכוחות ולפי המצב הפוליטי הקיים - יכולים לייצג את המדינה כלפי חוץ. זוהי חוכא ואיטלולא. לא ייתכן לתת דרכון שרות, כלומר אפשרות של ייצוג כלפי חוץ, לאנשים החושבים שהמדינה הזאת, כלומר הרוב שבה, הולך בדרכים לא טובות, ומבחינת המטליות שלהם, רוצים אנשים אלה במדינה אחרת והם רואים בה איקונין שלהם. בשום פנים ואופן לא יתקן, שמעל במה צבורית יופיעו שני אנשים, המתנגדים בדעותיהם, וייצגו את אותה המדינה לפי דרכון השרות שבידיהם. זו אינה דמוקרטיה - זהו לעג לדמוקרטיה. מדוע עליכם לתבוע ממדינה זאת, יותר מאשר תובעים ממדינה אחרת? (י. סרלין: משום שאני מאמין בדמוקרטיה).

חבר הכנסת סרלין אמר דברים נכונים בשעה שדיבר על אחוז חברי הכנסת היוצאים את הארץ. אבל, חבר הכנסת סרלין אינו רק חבר הכנסת, ואם הוא יוצא בשם הועד הפועל הציוני, יש לו אפשרות לקבל משם תעודה. אין הוא זקוק דוקא לתעודה מטעם המדינה, ובעיקר בשעה שאין הוא נוסע בשליחותה. משרד החוץ צודק בעמדתו, בשעה שהוא אומר שאם חבר כנסת נוסע בשליחות רשמית הוא מקבל דרכון שרות.

איבני מבין מדוע אנו צריכים לקבל את הסעיף הזה. אנו מחוייבים, בתקופה זאת של אנדרלמוסיה גדולה-בשמירה על שמנו הטוב, כפי שהרוב מבין אותן. אנו מחוייבים בשמירה קפדנית מאד על הייצוג כלפי חוץ. לכן, אני מציע למחוק את הסעיף הזה.

היור' י. הררי: אתה מסכים שסרלין, בתור חבר הועדה הפועל הציוני יקבל תעודה משם. אם כך - איזו תעודה יקבל חברי הועד הפועל הציוני וחברי הנהלת המוכנות?

א. תבירי: חבר הכנסת סרלין מציע שכל חבר כנסת יסע גם כמייצג הגוף, שאליו הוא קשור, אני אומר, שישנה אפשרות כזאת, שהוא אינו מייצג את המדינה. הוא יכול לנסוע בשליחות המדינה, אבל אין זה מפריע לו להתקשר עם גופים אחרים. נוסף לזאת, קיימת הסתדרות ציונית עולמית ולה יש תעודות משלה ומנדטים משלה, ואין כל צורך להשתמש במנדט של המדינה, אם הוא איבנו.

ש. כץ: אם לדברי חבר הכנסת תבירי היתה משמעות כל שהיא, אזי הוא צריך לתת לכל חברי הכנסת לעזוב את הארץ ולנסוע לחוץ-לארץ באופן חופשי. אבל, החלטנו אחרת, במקרה. חבר הכנסת תבירי מציע שדרכוני שרות ינתנו לאלה התומכים במשטר הקיים. (א. תבירי: כאשר הם מייצגים את המדינה).

ש. כץ:

התפלאתי במקצת לשמוע את דעת משרד החוץ. אני חשבת
שנקבל אקספרטיזה מסוימת בענין זה, ובאותו ענין שהביאו
אקספרטיזה, המציאות מדובר בדיוק נלגם. לפי נסיונם של רבים מאלה שנסעו
לחוץ לארץ, העובדה שחבר כנסת אינו נושא דרכון מיוחד, מעוררת תמיהה ואפילו
חשד. דבר זה קרה גם לי, כאשר בקשתי לקבל ויזת-טרנזיט באיטליה; אז,
שאלה אותי הפקידה: מדוע אין לך דרכון מיוחד, אם אתה חבר פרלמנט? אמרתי
לה שאין זה נהוג אצלנו, אבל ברור לי שמנסיונה היא יודעת שיש דרכונים
מיוחדים. חבר הכנסת אינו צריך להיות נתון לשאלות מסין זה.

השאלה אינה רק שאלת יחס של כבוד מסוים מצד הממשלה
לנבחר העם, אלא, כפי שהסביר ביתר אריכות חבר הכנסת הררי, שאלה של הקלות
לחברי הכנסת.

אם נציג משרד החוץ טוען שאין מדינה שחברי הפרלמנט
שלה מרבים כל-כך בנסיעה לחוץ-לארץ, עליו לדעת שבמדינה זאת קיים מצב
מיוחד. נוסף לזאת, אם כי לא עשיתי סטטיסטיקה, אני קורא בעתונות לעמים
קרובות שחברי הקונגרס האמריקאי יצאו לחוץ-לארץ, בדרך כלל בקבוצות, אבל
לפעמים גם כנציגים של משלחות שונות ומשלחות מחקר. אינני רוצה להציע
שממשלתנו תעשה זאת, אבל אם הם שולחים משלחות למחקר, בשעה שאין להם
מליונים בחוץ-לארץ, על-אחת-כמה וכמה אנו, שמליוני בני עמנו נמצאים
בחוץ-לארץ. אינני מביא זאת כראיה, אלא כראיה בגדית שאין להביא דופטאות
כאלו.

ס. בן-עמי:
אני מקווה שהויכוח הזה אינו בין חברי הכנסת ובין משרד
החוץ או נציג משרד החוץ. אם נסלק את הנימה הזאת
מהויכוח, נראה לי שההכרעה תוכל לפול ברגעים מספר.

ישנן שתי עמדות: ישנה עמדה אחת, העוברת כחוט
השני בכל הענין הזה, האומרת שבמידה שאפשר להמעיט את דמותו של חבר הכנסת
- יש לעשות זאת, ולעומת זאת להרים ולשבח את שרי הממשלה. וישנה דעה
האופרת, שגם אם אני תומך במדיניות הממשלה - אני עצמאי בדעותי והשקפותי.
וההתנגשות כאן, היא בין שתי הדעות האלו.

אני מציע להפסיק את הויכוח ולהצביע, כי בין כך
ובין כך לא יצליח החלק האחד לשכנע את החלק השני.

ס. ארנון:
אני בדעה, שחבר כנסת היוצא לחוץ-לארץ, צריך לקבל
דרכון שרות. אולם, איני עושה את הדבר בפשטות כזאת,
כפי שעושים חברים רבים. אני אומר: זכות זאת לכולם, כעיקרון, והעיקרון
אינו יכול להבדיל, אם כי אני יודע שכאשר מופיעים על הבמה אין מדאים את
הדרכון, ואומרים את אשר לוצים לומר. המלים "ייצוג המדינה" אינן ייצוג
הדרכון. אולם, אני בדעה שאפשר למנוע יציאה לחוץ-לארץ מחבר כנסת. זאת אפשר
לעשות אם הוא מסוכן, אם ההסתה שהוא מנהל בחוץ-לארץ מסוכנת ועוד. אני
אומר זאת בגלוי: חבר הכנסת יכול לנסוע בלי דרכון שרות ולהביא נזק רב
יותר מאשר אם יקבל דרכון. חבר הכנסת תבורי, אתה טועה טעות יסודית.
אני מוכן להראות לך עתונות בה נכתב על חבר כנסת שבא לחוץ-לארץ מבד הפרלמנט
וניהל הסתה אצומה. אתה לא תוכל למנוע זאת אם תמנע ממנו את דרכון השרות.
הסקציה החריפה והחזקה היא - מניעת יציאתו את הארץ. (כסה: דרכון
השרות מנטיח יעילות מסוימת). שום יעילות אינו מנטיח.

אני בעד מתן זכות מיוחדת לחברי הכנסת לייצוג והם
זכאים לכך. אבל, אני גם בעד מניעת יציאת את הארץ במקרה הצורך; אלה הם
שני דברים שאינם סותרים האחד את השני. איני בכנס כרגע לשאלה אם צריך
להיות דרכון מיוחד או דרכון שרות - לי נדמה שצריך להיות דרכון שרות; ייתכן
שאפשר יהיה למנות ועדה בין מיניסטריאלית שתהיה זכאית לברר מקרה מסוים ולשלול
מאותו חבר הכנסת את זכות יציאתו. אבל, ככלל, העיקרון הוא, שכל חבר כנסת
זכאי לקבל דרכון שרות.

אני אעמיד להצבעה את ההצעה למחוק את הסעיף הזה.

היו"ר י. הררי:

ה צ ב ע ה

ברוב של 15 קולות נגד 3

מחליטים

להשאיר סעיף 3(ב) כפי שהוצא.

י. שפרינצק: יו"ר הכנסת: ברצוני להעיר שתי הערות:

ראשית, חבדת הכנסת אילנית העירה בשבוע הקודם בקשר לסעיף "הדיון על המהומות במחנות". מכיון שהודעת שר החנוך לא תתקיים השבוע - אני מציע לכם להחליט בנידון זה.

שנית, חבר הכנסת בר-יהודה פנה אלי ושאל מדוע לא קיימו את ההחלטה על הרציפות בדיון המדיני. לו היינו רוצים לשמור על הרציפות, היינו צריכים לקיים ישיבות ביום הרביעי כל היום. אך ישנם דברים שגם אני וגם אתה חבר הכנסת בר-יהודה צריכים להיות מעוניינים לשמור על חשיבותם. אם היושב-ראש לא נהג כהלכה, אפשר לפנות לוועדת הפרושים, אך אין להתוכח אתו בישיבת המליאה. לאחר ששר החוץ פנה אלי, נעמתי לבקשתו והודעתי על המשך הדיון המדיני ביום ג' - לא הודעתי על הנסוקים.

דבר נוסף: בשעה שהעידותי לחבר הכנסת קוק שאינו מדבר לענין פנה אלי ואמר: "איזה מין שיטה זאת". ענית לו שזאת שיטה שהיושב-ראש קובע אותה. אני מודיע לכם, שאף פעם לא אשר בעל חוב לשגיאה שתעשה על-ידי, אך אינני מוכן להתוכח עם חברי הכנסת במליאת הכנסת. אם אינני נוהג בסדר לפי דעתו של חבר - עליו לפנות לוועדת הפרושים.

ה. קוק: הצעה לסדר: מונחת בפנינו הצעה שהוצעה על-ידי להקים ועדת מיוחדת לעניני המעברות. עבר עבר חודש מזמן שהמליאה העבירה את הסעיף הזה לדיון בוועדת הכנסת, ועד עתה טרם דנו בו. אני מציע לגשת מיד לדיון בסעיף זה.

י. בר-יהודה: בישיבה הקודמת העליתי את הסעיף "יום מרד הגטאות", ועתה אני רואה על שולחנם של חברי הכנסת הצעת חוק של חבר הכנסת בורוק. אני מבקש שהיום ידונו בהצעתנו, כי אחרת אאלץ להכניס אותה למליאת הכנסת בשבוע.

שנית, הנשיאות, בניגוד גמור להחלטה מפורשת, הרשתה לצנזורה הצבאית לאסור פרסום דברי חבר כנסת שנאמרו מעל במת הכנסת. ואין אנו יכולים לעבור על זה בשתיקה. אני מציע לדון בענין זה כבענין הדוחה כל דבר אחר.

ה. קוק: אני מציע לקיים בשבוע הבא ישיבה ביום ב', כדי לדון בחוק החסינות וביום ג' לדון בדברים השוטפים. אני מצטרף להצעתו של חבר הכנסת בר-יהודה לדון בראש וראשונה בענין הצנזורה.

היו"ר י. הררי: אני אשתדל לכנס ישיבה ביום שני. באם לא אוכל לעשות זאת - גדון ביום ג' בענינים השוטפים ולא בחוק

החסינות.

אני מציעה לקיים את הדיון על המחנות בשבוע הבא,
בין אם תמסר הודעת שר החינוך ובין אם לא תמסר.

פ. אילנית:

אני מומך בהצעת חברת הכנסת פ. אילנית.

י. כסה:

מ ח ל ל ט י מ :

לקיים את הדיון בשבוע הבא, באם ימסור
שר החינוך הודעה - יהיה הדיון משולב,
ואם לאו - יש לקיים את הדיון.

עלינו להחליט אם אנו משנים את החלטת ועדת הכנסת
שהסעיף הראשון העומד לדיון הוא: "מסקנות ועדת המסנה

היו"ר י. הררי:

לעניני שכר."

מ ח ל ל ט י מ :

לדון תחילה בענין הצנזורה הצבאית.

4. זכות העדיפות לצנזורה הצבאית:

י. שפרינצק יו"ר הכנסת: עלי למסור לכם אינפורמציה בענין זה. האחריות
היא כאן עלי ולא על הצנזורה הצבאית.

ביום ג' ב-11 בערם, בשעה שהבית הזה היה כבר סגור
ומסוגר והתכנסה כאן רק סיעה אחת, פנו אלי מהצנזורה הצבאית, ובקשו ממני
בהתאם לחוק, לאיסור פרסום הדברים שנאמרו על-ידי חברי הכנסת ריפתין וארן
בענין רומדסטון. כאשר בקשתי לדעת את הנימוקים - לא ידע הצנזור להסביר
לי אותם. אני לא ראיתי כל נימוקים שיוכלו לשכנע אותי, אך כיון שהוא אמר
לי "שהמולדת בסכנה" פניתי טלפונית בשעה 12 בלילה לרמטכל. סגן הרמטכל
ענה לי שהנימוקים לא ידועים לו אך בקשני לאסור את פרסום הדברים. לאחר
זאת התקשרתי גם עם שר החוץ וגם הוא אמר שהדבר הכרחי. אצט /לפי החוק עלי
להתייעץ עם הסגנים, אך פצד שני היה צורך להחליט במהרה, כי אחרת יפורסמו
הדברים בעתונות. אני הודעתי להם שהדברים האלה יפורסמו בדברי הכנסת.
מכיון שלא היו ידועים לי הנימוקים - והם היו יכולים להיות משכנעים - החלפתי
לעכב את פרסום הדברים ליום אחד. בעתונות יכולים להתפרסם רק דברים שפורסמו
ב"דברי הכנסת" ואלה אינם מתפרסמים ביף כך וכך למחרת בבוקר. בבוקר הודיעו
לי שהאיסור הזה בוטל. לאחר כל הענין הזה, אני קובע, שהצנזורה היתה הפעם
בסדר גמור כי הם פנו אלי ואני נמצאתי בטובכה.

האם הודיעו לכבוד היושב-ראש מדוע היא אסור לפתחם
את הדברים ב-12 בלילה, והיה סותר לעשות זאת למחרת

ה. מרק:

ב-10?

לשאלה זו יש מקום מתוך התענינות בעצם הענין. בבוקר
הוסבר לי שלא היה יסוד לאיסור - אבל לא הוסבר לי

י. שפרינצק יו"ר הכנסת:

למי יש הכרה שהיה יסוד.

ברצוני לומר שלגבי הצנזורה הופתעתי כאן. אבל
ברצוני לומר משהו ועלי לומר זאת בכל הכבוד:

י. בר-יהודה:

אם היה זמן להתקשר עם הרמטכ"ל ו"המולדת היתה בסכנה" צריך היה להיות זמן
להתקשר עם הסגנים, על מנת שאלה שצריכים להחליט ידעו וישמעו את תשובת
הרמטכ"ל ומשוכנת שר החוץ.

י. שפרינצק - יו"ר הכנסת: עלי להודות באשמה: בלילה, בשעה שפנו אלי, לא ידעתי כי עלי להתיעץ עם הסגנים והייתי נכונ נוכח העובדה כי אני בעצמי הייב להחליט בשאלה כה חשובה. רק בכוך התברר לי שעלי להתיעץ עם הסגנים. שנית, לאחר המקרה הזה בקשתי מאת הסגנים למסור לי את כתבותיהם המדויקות. אני קבלתי את דברי סגן היושב-ראש ביר שנאמרו בצדק, כי הייתי צריך לאחר המעשה לפחות, לספר להם את אשר אירע.

אני סודה ומתודה בטעות שלי. לאחר המקרה הזה פניתי לכל העוסקים בענין הזה ובקשתי מהם לא לפנות אלי בשעה מאוחרת כזו שנית.

י. בר-יהודה: בשעה שדובר על ענין זה והוחלט עליו, ברצוני להזכיר לכם שהיה חלק מהחברים לכנסת שהתנגד אפילו למתן זכות כזאת. יושב-ראש הכנסת אומר שהוא בקש לא לפנות אליו שנית בשעה כה מאוחרת. תהי שעה אשר תהי - אין לפנות במי נימוקים. דבר כזה לא יכול להעשות על יסוד של אסון אישי ואינני מערער על עצם הדבר שצריך להיות ויכול להיות אסון כזה. שם לא נאמר שהיושב-ראש והסגנים רשאים למסור את טמכותם זו. הטמכות הזאת היא אך ורק שלהם, ולאחר שהם שומעים את הנימוקים, עליהם לשקול אותם ולהחליט.

אני מוכן להסתפק בהודעת יושב-ראש הכנסת אבל שישים בפרטיכל, שלא יכול להיות דיון בתביעה כזאת, אלא אם כן היא מלווה בנימוקים וסיבות כדי שאפשר יהיה להחליט לגופם של נימוקים ולפחות באותו גרמיום שהחלטנו עליהם. אם אחד מחברי הנשיאות נעדר, אפשר להביאו.

ש. כץ: כלנו בקבל את הודעתו של יושב-ראש הכנסת כי כל אחד יכול לשגות. אבל, כאן ישנו צד יותר רציני. אינני חושב שהצנזורה הצבאית, או מישהו בצנזורה הצבאית, יכול לפנות ליושב-ראש הכנסת. (י. שפרינצק: הם יכולים לפנות). (י. בר-יהודה: יכול לפנות שר הנסחון או מישהו אחר בשמו). הדברים האלה נאמרו בערך ב-6 אחצה, שר החוץ שמע אותם וכנראה שלא נודעו כשטע אותם והלך לו בשקט מן הישיבה. גם הרמט"כל עצמו, כנראה שלא נודעו. בעניינים אלה, לדעתי יש לקבוע פניה ליושב-ראש רק מצד הממשלה ולא יותר. נוסף לנימוקים, אם הדבר הוא באמת חשוב והמולדת בסכנה, יכולים השופטים או חברי הממשלה שהדבר נוגע אליהם, לפנות באופן אישי לנשיאות הכנסת. אינני חושב שזה לכבוד יושב-ראש הכנסת ולכבוד הענין שהוא יצלל לכל מקום ויבקש נימוקים. אני מבקש לקבוע שפניה כזו יכולה לבוא רק מהממשלה.

א. ציזלנב: ברצוני לדעת אם נמסר לעתונות ולחבר שאמרו את פרסום דבריו, כי הפרסום בוטל.

י. שפרינצק יו"ר הכנסת: הודיעו להם שהעיכוב הוא ליום אחד.

היו"ר י. הררי: יושב-ראש הכנסת מסר לנו בכנות את מהלך הדברים. גם יושב-ראש הכנסת מסכים אם כך שצריך היה לקבל ניסוח נימוקים אלא שברור שלפי החלטה זו אין זאת אומרת, שהנשיאות צריכה להפגש ב-3-4 בלילה ולהחליט על עניינים אלה. מאידך, אין כל ספק אשהדבר צריך להיות מובא לתשומת לב של הנשיאות על-ידי הצנזורה, שהיא המקבלת את ההוראות לא לפרסם. כיון שזכות זאת של הצנזורה פוגעת בדברים שנשמעו בכנסת, היא פונה לנשיאות ומבקשת אותה להסכים לאיסור. יושב-ראש הכנסת במקרה זה לא ערער את ההחלטות אלא עכב רק את פרסום הדברים ליום אחד. ההחלטה שנתקבלה על-ידנו אומרת, שמותר לפרסם דברים שאינם שפורסמו בדברי הכנסת. העתונאים יכלו לטעון בצדק כי דברים אלה פורסמו בדברי הכנסת, מכיון שהם מקבלים את הטייטא של דברי הכנסת, שעליה כתוב במדויקאות דברי הכנסת. הטייטא הזו ניתנת להם מבלי שתעבור תחילה כל ביקורת ואין איש, לא הנשיאות ולא חברי הכנסת אחראים עבור מה שנידפס שם.

ד. שפרינצק יו% ר הכנסת: בקשר להערת חבר הכנסת הררי, נתנו כבר הוראות לכתוב על הטיוטא של "דברי הכנסת" צו צנזורה "5" אין אלה דברי הכנסת עדיין".

אבל אין זה פותר את השאלה, כי העתונאים יושבים באולם הכנסת ושומעים את כל מה שנאמר שם; אין הם חייבים לחכות לדברי הכנסת.

אני מקבל את הערותיו של חבר הכנסת בר-יהודה במלואן. זהו דבר עדין מאוד ולדעתי העיכוב הזה שהיה לא היה לטובת הצנזורה, כי בבת אחת התרכז הכל סביב אותו ענין שאותו רצו להסתיר. חברי האופוזיציה צריכים להיות אסירי תודה על כך (י. בר-יהודה: מנחינה מפלגתית - בוצאי).

איןני מקבל את הנוסחאות של חבר הכנסת כץ, במדה ששמעתי אותן. כל מי שפונה לנשיאות הכנסת, פונה בשם שר הבטחון. לא תחשב מי פונה כי האחריות מוטלת על אלה שהחליטו לעכב או לא לעכב את הענין.

פ. אילנית: היות והנשיאות היא הפוסקת בשביל חברי הכנסת בענין זה, אני מעלה הצעה, שהיושב-ראש או חברי הנשיאות, יודיעו לחבר הכנסת שלפי הכרתם אין לפרסם את דבריו, שדברים אלה ואלה לא יפורסמו. אם מתבטל האיסור - יש להודיע על כך לחבר. כלפי העתון - אין הנשיאות חייבת להודיע דבר. חבר הכנסת ריפתין, למשל, לא ידע משום מה לא פורסמו דבריו ולא ידע שהאיסור בוטל עד אשר קרא זאת בעתון אחר.

הישיבה ננעלה בשעה 11.10

=====